YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
30 päivänä toukokuuta 2002 *

Yhdistetyissä asioissa C-284/00 ja C-288/00,

jotka Bundesverwaltungsgericht (Saksa) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Stratmann GmbH und Co. KG

vastaan

Landrätin des Kreises Wesel (C-284/00)

ja

Fleischversorgung Neuss GmbH und Co. KG

vastaan

Landrat des Kreises Neuss (C-288/00)

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ennakkoratkaisun yhtäältä tuoreen lihan ja siipikarjanlihan terveystarkastusten ja -valvonnan rahoittamisesta 29 päivänä tammikuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/73/ETY (EYVL L 32, s. 14) ja tuoreen lihan terveystarkastuksesta ja -valvonnasta direktiivin 85/73/ETY mukaisesti kannettavien maksujen suuruudesta 15 päivänä kesäkuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/408/ETY (EYVL L 194, s. 24) sekä toisaalta direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/118/EY (EYVL L 194, s. 24 ja oikaisu EYVL 1994, L 280, s. 91) tulkinnasta yhdessä terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/433/ETY (EYVL 1964, 121, s. 2012) kanssa sekä sellaisena kuin se on muutettuna eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/662/ETY (EYVL L 395, s. 13) että sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta direktiivin ulottamiseksi koskemaan tuoreen lihan tuotantoa ja saattamista markkinoille 29.7.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/497/ETY (EYVL L 268, s. 69),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. Colneric sekä tuomarit R. Schintgen (esittelevä tuomari) ja V. Skouris,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Stratmann GmbH und Co. KG (C-284/00), edustajanaan Rechtsanwalt L. Liebenau,

— Fleischversorgung Neuss GmbH und Co. KG (C-288/00), edustajanaan Rechtsanwalt L. Liebenau,

— Landrätin des Kreises Wesel (C-284/00), edustajanaan Kreisverwaltungsdirektor G. Harmeling,

— Landrat des Kreises Neuss (C-288/00), edustajanaan Kreisrechtsdirektor S. Heithoff,

— Euroopan yhteisöjen komissio (C-284/00 ja C-288/00), asiamiehinään G. Braun ja G. Berscheid,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Stratmann GmbH und Co. KG:n, edustajanaan Rechtsanwalt H. Tuengerthal, Fleischversorgung Neuss GmbH und Co. KG:n, edustajanaan L. Liebenau, Landrätin des Kreises Weselin, edustajanaan G. Harmeling, Landrat des Kreises Neussin, edustajanaan S. Heithoff, ja komission, asiamiehinään G. Braun ja G. Berscheid, 17.1.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.3.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesverwaltungsgericht on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 27.4.2000 tekemällään kahdella päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 19. ja 21.7.2000, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisupyyntöä, jotka koskevat yhtäältä tuoreen lihan ja siipikarjanlihan terveystarkastusten ja -valvonnan rahoittamisesta 29 päivänä tammikuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/73/ETY (EYVL L 32, s. 14) ja tuoreen lihan terveystarkastuksesta ja -valvonnasta direktiivin 85/73/ETY mukaisesti kannettavien maksujen suuruudesta 15 päivänä kesäkuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/408/ETY (EYVL L 194, s. 24) sekä toisaalta direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/118/EY (EYVL L 194, s. 24 ja oikaisu EYVL 1994, L 280, s. 91) tulkintaa yhdessä terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/433/ETY (EYVL 1964, 121, s. 2012) kanssa sekä sellaisena kuin se on muutettuna eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/662/ETY (EYVL L 395, s. 13) että sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta direktiivin ulottamiseksi koskemaan tuoreen lihan tuotantoa ja saattamista markkinoille 29.7.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/497/ETY (EYVL L 268, s. 69).

2 Nämä kysymykset on esitetty kahdessa riita-asiassa, joista yhdessä asianosaisina ovat Stratmann GmbH und Co. KG (jäljempänä Stratmann) ja Landrätin des Kreises Wesel (jäljempänä Landrätin) ja toisessa Fleischversorgung Neuss GmbH und Co. KG (jäljempänä Fleischversorgung Neuss) ja Landrat des Kreises Neuss (jäljempänä Landrat) ja jotka koskevat sellaisten maksujen palauttamista, jotka näiltä yrityksiltä on peritty Landkreise Weselin ja Neussin yksiköiden niiden lukuun vuosien 1991 ja 1994 välillä suorittamista lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta.

Asiaa koskevat yhteisön oikeussäännöt

Tuoreen lihan terveystarkastuksia ja -valvontaa koskevat säännöt

Direktiivi 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY

3 Direktiivi 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, koskee sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan muun muassa nautaeläinten ja sikojen eläinlajeihin kuuluvista kotieläimistä peräisin olevan tuoreen lihan kauppaa. Kyseisen direktiivin 2 artiklan mukaan "tuoreella lihalla" tarkoitetaan lihaa, jolle ei ole tehty muuta käsittelyä kuin kylmäkäsittely säilyvyyden varmistamiseksi.

4 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, 3 artiklan 1 kohdan A alakohdan d alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että ainoastaan seuraavat vaatimukset täyttävää tuoretta lihaa lähetetään sen alueelta toisen jäsenvaltion alueelle:

A. Ruhot, puoliruhot, neljännesruhot tai enintään kolmeen tukkukappaleeseen leikatut puoliruhot:

— —

d) virkaeläinlääkärin on tehtävä niille post mortem -tarkastus liitteessä I olevan VII luvun mukaisesti, eikä niissä saa esiintyä muutoksia lukuun ottamatta vammoja, jotka ovat syntyneet juuri ennen teurastusta, paikallisia muutoksia tai epämuodostumia, jos todetaan, tarvittaessa asianmukaisin laboratoriokokein, että ne eivät tee ruhoa ja sivutuotteita ihmisravinnoksi soveltumattomiksi tai ihmisen terveydelle vaarallisiksi."

5 Kyseiseen post mortem -tarkastukseen kuuluvat "tarvittaessa laboratoriotutkimukset" (direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, liitteessä I olevan VII luvun 39 kohdan e alakohta). Lisäksi poikkijuovaisia lihaksia sisältävä tuore sianliha on tarkastettava trikiinien varalta virkaeläinlääkärin valvonnassa ja vastuulla ja hyväksyttyjen ja tieteellisesti tunnustettujen, erityisesti yhteisön direktiiveissä tai muissa kansainvälisissä standardeissa määriteltyjen menetelmien mukaisesti (saman direktiivin liitteen I VII luvun 41 kohdan D alakohta).

6 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on tuoreen sianlihan — muun kuin tuoreen lihan, joka on kylmäkäsitelty kolmansista maista tuotavan siansukuisista kotieläimistä peräisin olevan tuoreen lihan trikiinitutkimuksesta 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/96/ETY (EYVL L 26, s. 67) liitteen I mukaisesti — osalta varmistettava, että ainoastaan lihaa, jolle on tehty trikiinitutkimus direktiivin 64/433/ETY liitteessä I olevan VII luvun 41 kohdan D alakohdan mukaisesti, lähetetään sen alueelta toisen jäsenvaltion alueelle. Samoin kyseisen direktiivin 5 artiklan f alakohdan mukaisesti kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että sellaisten sikojen tuoretta lihaa, joissa on todettu olevan trikiinejä, ei lähetetä niiden alueelta toisen jäsenvaltion alueelle.

7 Kotimarkkinoille tarkoitettua lihaa koskevista terveysmääräyksistä ja tällaisen lihan tarkastuksesta direktiivin 85/73/ETY mukaisesti kannettavien maksujen suuruudesta 15 päivänä kesäkuuta 1988 annetun direktiivin 88/409/ETY (EYVL L 194, s. 28) 2 artiklan ensimmäisen kohdan ja 6 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön tarvittavat säännökset sen takaamiseksi, että viimeistään 1.1.1991 kaikki niiden alueella kaupan pitämistä varten tuotettu tuore liha tarkastetaan myös muun muassa direktiivin 64/433/ETY liitteessä I olevan VII luvun tarkastusta koskevien sääntöjen mukaisesti.

Direktiivi 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY

8 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna ja konsolidoituna direktiivillä 91/497/ETY, 3 artiklan 1 kohdan A alakohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava "ruhojen, puoliruhojen tai korkeintaan kolmeen kappaleeseen leikattujen puoliruhojen sekä neljännesruhojen osalta, että — — virkaeläinlääkäri on suorittanut niille post mortem -tarkastuksen liitteessä I olevan VIII luvun mukaisesti, eikä niissä esiinny muutoksia lukuun ottamatta avoruhjeita, jotka ovat syntyneet juuri ennen teurastusta, tai paikallisia epämuodostumia tai muutoksia jos todetaan, tarvittaessa asianmukaisin laboratoriokokein, että nämä muutokset tai epämuodostumat eivät tee ruhoa ja teurastuksen sivutuotteita ihmisravinnoksi kelpaamattomiksi tai ihmisen terveydelle vaarallisiksi".

9 Vastaten direktiivissä 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, säädettyä kyseiseen post mortem -tarkastukseen kuuluvat "tarvittaessa laboratoriotutkimukset" (liitteessä I olevan VIII luvun 40 kohdan e alakohta). Lisäksi virkaeläinlääkärin on järjestelmällisesti suoritettava luurankolihaksia (poikkijuovaisia lihaksia) sisältävän sikojen tuoreen lihan tarkastus trikinoosin varalta (liitteessä I olevan VIII luvun 42 kohdan A alakohdan 3 alakohta).

10 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii ja iii alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että virkaeläinlääkäri julistaa ihmisravinnoksi kelpaamattomaksi:

a) lihan, joka on peräisin eläimistä:

— —

ii) joissa on merkkejä akuutista keuhkokuumeesta, keuhkopussintulehduksesta, vatsakalvontulehduksesta, kohtutulehduksesta, utaretulehduksesta, niveltulehduksesta, sydänpussintulehduksesta, suolistotulehduksesta tai aivo-selkäydintulehduksesta, joka on todettu yksityiskohtaisella tutkimuksella, jota mahdollisesti täydentää bakteriologinen tutkimus ja farmakologisesti vaikuttavien aineiden jäämien tutkimus.

— —

iii) joissa on seuraavia loistauteja: — — trikinoosi."

11 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on huo-

lehdittava, että tuore sianliha kylmäkäsitellään direktiivin 77/96/ETY liitteen IV mukaisesti, jos sitä ei ole tutkittu trikinoosin varalta sanotun direktiivin liitteen I mukaisesti.

12 Direktiivin 91/497/ETY 3 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1993.

Direktiivi 77/96/ETY

13 Direktiivi 77/96/ETY on annettu nojautuen terveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista nautaeläinten ja sikojen sekä tuoreen lihan tuonnissa kolmansista maista 12 päivänä joulukuuta 1972 annetun neuvoston direktiivin 72/462/ETY (EYVL L 302, s. 28) 21 artiklaan, jossa alkuperäisessä muodossaan säädettiin, että "neuvosto vahvistaa komission ehdotuksesta sikojen tuoreen lihan trikiinitutkimusta koskevan menetelmän ja tarvittavat yksityiskohtaiset säännöt".

14 Direktiivin 77/96/ETY säännösten mukaisesti kolmansista maista tuodulle kotieläimenä pidetyn sian tuoreelle lihalle on tehtävä jonkin liitteessä I määrätyn menetelmän mukaisesti tutkimus, jolla todetaan trikiinien esiintyminen. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin päättää, että tietyistä kolmansista maista tai näiden maiden tietyistä osista tuotavalle tuoreelle lihalle ei tehdä tutkimusta, jos liha on kylmäkäsitelty direktiivin 77/96/ETY liitteen IV vaatimusten mukaisesti.

Tuoreen lihan terveystarkastusten ja -valvonnan rahoittamista koskevat säännöt

Direktiivi 85/73/ETY ja päätös 88/408/ETY

15 Direktiivin 85/73/ETY 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1.1.1986 lähtien jäljempänä 2 kohdassa tarkoitettujen eläinten teurastuksesta kannetaan maksu terveystarkastuksista ja -valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan kyseisessä direktiivissä tarkoitetaan "eläimillä" muun muassa nautaeläinten ja sikojen eläinlajeihin kuuluvia kotieläimiä.

16 Direktiivin 85/73/ETY 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan neuvosto päättää ennen 1.1.1986 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettujen maksujen kiinteän tason tai tasot sekä vahvistaa kyseisen direktiivin soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja periaatteet sekä poikkeustapaukset. Saman direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kantaa yhteisön maksuja suurempia maksuja, jos kunkin jäsenvaltion kantamien maksujen kokonaismäärä ei ole tarkastusten todellisia kustannuksia suurempi.

17 Päätöksen 88/408/ETY, joka on tehty direktiivin 85/73/ETY 2 artiklan 1 kohdan nojalla, 1 artiklan mukaan päätöksessä vahvistetaan niiden maksujen määrät, jotka jäsenvaltiot kantavat muun muassa direktiivin 64/433/ETY mukaisista tuoreen lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta, sekä direktiivin 85/73/ETY soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja periaatteet. Päätöksen 88/408/ETY 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan keskimääräisten kiinteiden maksujen määriksi nuorille naudoille 2,5 ecua eläimeltä ja sioille 1,3 ecua eläimeltä.

18 Päätöksen 88/408/ETY 2 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot, joiden palkkakulut, laitosten rakenne ja eläinlääkäreiden ja tarkastajien välinen suhde eroavat 1 kohdassa vahvistettujen kiinteiden määrien laskennassa käytetyistä vastaavista yhteisön keskiarvoista, voivat kantaa niistä poikkeavia pienempiä tai suurempia maksuja, jotka vastaavat enintään todellisia tarkastuskustannuksia. Jäsenvaltioiden on näitä poikkeuksia soveltaessaan noudatettava päätöksen 88/408/ETY liitteessä mainittuja periaatteita.

19 Päätöksen 88/408/ETY 5 artiklan 1 kohdassa määrätään, että sen 2 artiklassa tarkoitettu maksu korvaa kaikki jäsenvaltioiden kansallisten, alueellisten tai kunnallisten viranomaisten 1 artiklassa tarkoitetun tuoreen lihan tarkastuksista ja valvonnasta ja terveystodistuksista kantamat terveystarkastusmaksut.

20 Direktiivin 88/409/ETY 4 artiklan mukaan päätöksen 88/408/ETY 2 artiklasta johtuvia maksuja sovelletaan tuoreeseen lihaan, joka on tuotettu kaupan pitämistä varten jäsenvaltion alueella ja joka tästä syystä on myös tarkastettava direktiivissä 64/433/ETY tarkoitettujen tarkastusta koskevien sääntöjen mukaisesti.

Direktiivi 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY

21 Direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että eri direktiiveissä — joihin direktiivi 64/433/ETY kuuluu — tarkoitetun lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta aiheutuvista kuluista kannetaan yhteisön maksu.

22 Direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Toimivaltaisten viranomaisten 1 artiklassa tarkoitettujen direktiivien mukaisesti toteuttaman valvonnan rahoittamiseksi ja yksinomaan tätä varten jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että:

— direktiiveissä 64/433/ETY — — tarkoitetun lihan osalta 1 päivästä tammikuuta 1994 alkaen yhteisön maksut kannetaan liitteessä esitettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti,

— —

— —

3. Jäsenvaltiot voivat kantaa yhteisön maksuja suurempia maksuja, jos kunkin jäsenvaltion kantamien maksujen kokonaismäärä ei ole tarkastusten todellisia kustannuksia suurempi.

4. Yhteisön maksut korvaavat kaikki muut kansallisten, alueellisten tai kunnallisten viranomaisten kantamat 1 artiklassa tarkoitettuihin tarkastuksiin ja val-

vontaan sekä todistuksiin liittyvät verot tai terveysmaksut. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin 31 päivään joulukuuta 1995 asti kantaa hyväksyttyjen laitosten rekisteröintikulut direktiivin 89/662/ETY liitteessä A tarkoitetun lainsäädännön mukaisesti.

— — »

23 Direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, liitteessä olevan I luvun 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kannettava teurastustoimiin liittyviä tarkastuskuluja varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 ja 5 alakohdan soveltamista, kiinteinä määrinä nuorien nautojen osalta 2,5 ecua eläimeltä ja sikojen osalta 1,3 ecua eläimeltä. Saman liitteen I luvun 4 kohdan a ja b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat korottaa tietyn laitoksen osalta näitä kiinteitä määriä a alakohdassa mainituilla edellytyksillä tai kantaa erityisen maksun, joka peittää todelliset kustannukset.

24 Direktiivillä 93/118/EY kumotaan sen 2 artiklan mukaan päätös 88/408/ETY 1.1.1994 lähtien.

25 Direktiivin 93/118/EY 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31.12.1993 liitteessä ja 5 artiklassa esitettyjen vaatimusten osalta ja viimeistään 31.12.1994 muiden säännösten osalta.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

26 Fleischhygienegesetzin (laki lihahygieniasta; jäljempänä FlHG), sellaisena kuin se on 24.2.1987 julkaistussa muodossaan (BGBl. I, s. 649), 24 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1) Tämän lain ja tämän lain täytäntöönpanemiseksi annettujen säännösten mukaisista viran puolesta suoritetuista toimista kannetaan niiden kustannukset kattavat maksut ja palkkiot.

2) Edellä 1 kohdan mukaisesti maksuvelvollisuuden aiheuttavat toimet määritellään osavaltioiden lainsäädännössä. Maksut lasketaan — — direktiivin 85/73/ETY mukaisesti."

27 Gesetz zur Änderung veterinärrechtlicher, lebensmittelrechtlicher und tierzuchtrechtlicher Vorschriften -nimisellä, 18.12.1992 annetulla lailla (laki eläinlääketieteellisistä, elintarvikkeita koskevista ja eläinten jalostusta koskevista säännöksistä, BGBl I, s. 2022), joka tuli voimaan 1.1.1993, lisättiin FlHG:n 24 §:n 2 momenttiin seuraavat sanat:

"ja tämän direktiivin nojalla annettujen Euroopan yhteisön toimielinten säädösten".

28 Nordrhein-Westfalenin osavaltion Gesetz über die Kosten der Fleisch- und Geflügelfleischhygiene -nimisen, 16.12.1998 annetun lain (laki lihan ja siipikarjan

lihan hygieniamaksuista, GV. NRW, s. 775; jäljempänä FlGFlHKostG NW) — joka tuli FIHG:n säännösten mukaisesti suoritetuista toimista perittävien maksujen osalta taannehtivasti voimaan 1.1.1993 — 1 §:ssä säädetään, että viranomaispiirit ja piireihin kuulumattomat kaupungit määräävät muun muassa FlHG:n 24 §:ssä tarkoitetuista maksuista maksuohjesäännöissään.

29 Verordnung zur Ausführung des Fleisch- und Geflügelfleischhygienekostengesetzes -nimisen, 6.5.1999 annetun asetuksen (FlGFlHKostG NW:n soveltamisasetus, GV. NRW, s. 156), sellaisena kuin se on muutettuna 27.9.1999 annetulla asetuksella (GV. NRW, s. 563), joka pääasioiden kannalta merkityksellisten säännösten osalta on myös tullut taannehtivasti voimaan 1.1.1991, 1 §:n 1 momentissa määritellään ne maksuvelvollisuuden aiheuttavat toimet, joista mainitun asetuksen antajan mukaan direktiivin 85/73/ETY kulloinkin voimassa olevassa versiossa säädetään yhteisön maksu, ja 1 §:n 2 momentissa ne maksuvelvollisuuden aiheuttavat toimet, joista ei ole säädetty yhteisön maksua. Viimeksi mainittuihin luetaan trikiinejä koskevat ja bakteriologiset tutkimukset.

30 Satzung des Kreises Wesel über die Erhebung von Gebühren und Auslagen für Amtshandlungen nach dem Fleischhygienegesetz -nimisessä, 16.8.1999 annetussa ohjesäännössä (Weselin piirin ohjesääntö FlHG:n mukaisesti suoritetuista toimista kannettavista maksuista ja palkkioista, Abl. des Kreises Wesel, nro 21; jäljempänä Weselin ohjesääntö) — joka on tullut taannehtivasti voimaan 1.1.1991, mutta johon sisältyy siirtymäsäännöksiä aikaisempia ajanjaksoja varten — määrätään aikaisempia ohjesääntöjä vastaavasti post mortem -tutkimusten kiinteämääräisten maksujen lisäksi sianlihan trikiinitutkimuksista perittävästä erityisestä maksusta, jonka määrä vuonna 1992 oli eri kuin vuosina 1993 ja 1994.

31 Satzung des Kreises Neuss über die Erhebung von Gebühren und Auslagen für Amtshandlungen nach dem Fleischhygienegesetz -nimisessä, 10.6.1999 annetussa

ohjesäännössä (Neussin piirin ohjesääntö lihahygieniaa koskevan lainsäädännön mukaisesti suoritetuista toimista kannettavista maksuista, julkaistu lehdissä 16.6.1999; jäljempänä Neussin ohjesääntö) — joka asiassa C-288/00 merkityksellisten säännösten osalta on myös tullut taannehtivasti voimaan 1.1.1991 sisältäen kuitenkin siirtymäsäännöksiä aikaisempia ajanjaksoja varten — määrätään aikaisempia ohjesääntöjä vastaavasti vuodelta 1991 post mortem -tutkimusten kiinteämääräisten maksujen lisäksi bakteriologisista tutkimuksista perittävästä erityisestä maksusta, joka on määrältään 45 Saksan markkaa (DEM) eläimeltä.

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevat oikeudenkäyntiasiat

Asia C-284/00

32 Stratmann on teurastamotoimintaa harjoittava yritys. Vuosien 1992 ja 1994 välillä Landrätin on Weselin ohjesäännön, sellaisena kuin sitä kyseisenä ajanjaksona sovellettiin, perusteella osoittanut Stratmannille useita sellaisten maksujen perintäilmoituksia, jotka koskivat nauta-, lammas-, vuohi- ja sikaeläimille suoritettuja ante ja post mortem -terveystarkastuksia sekä sianlihan trikiinitutkimuksia.

33 Stratmann on nostanut kanteen näitä eri perintäilmoituksia vastaan. Koska Stratmann on voittanut asian kokonaan Verwaltungsgericht Düsseldorfissa (Saksa) ja sitten osittain Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalenissa (Saksa), se on tehnyt Bundesverwaltungsgerichtille "Revision"-valituksen, joka koski ainoastaan kysymystä sitä, oliko Landrätinillä oikeus periä erityinen maksu sianlihan trikiinitutkimuksista.

34 Koska Bundesverwaltungsgericht on katsonut, että sovellettavasta yhteisön lainsäädännöstä ei käy varmuudella ilmi, kattaako sen mukainen, mahdollisesti korotettu kiinteämääräinen maksu myös trikiinitutkimuksista aiheutuneet kustannukset, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kattaako kotimarkkinoille tarkoitetun tuoreen lihan tarkastuksesta 15.6.1988 annetun neuvoston direktiivin 88/409/ETY nojalla sovellettavassa, 26.6.1964 annetussa neuvoston direktiivissä 64/433/ETY,

a) sellaisena kuin se on muutettuna 11.12.1989 annetulla direktiivillä 89/662/ETY,

b) sellaisena kuin se on muutettuna 29.7.1991 annetulla direktiivillä 91/497/ETY,

säädetty kiinteä määrä

a) 29.1.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/73/ETY ja 15.6.1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/408/ETY mukaan

b) neuvoston direktiivin 85/73/ETY mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/118/EY,

myös tuoreen sianlihan trikiinitutkimuksesta aiheutuvat kustannukset?"

Asia C-288/00

35 Tammikuussa 1991 Fleischversorgung Neuss on teurastuttanut Kreis Neussin teurastamoissa nuoria vasikoita. Landrat on 1.2.1991 päivätyllä ilmoituksella vaatinut Neussin ohjesäännön nojalla Fleischversorgung Neussilta ante ja post mortem -tarkastuksien suorittamisesta perittävien yleisten maksujen lisäksi 1 350 DEM:n määräistä maksua 30 bakteriologisen tutkimuksen suorittamisesta.

36 Koska valitustuomioistuin on hylännyt Fleischversorgung Neussin tätä perintäilmoitusta vastaan nostaman kanteen, jälkimmäinen on tehnyt "Revision"-valituksen Bundesverwaltungsgerichtille, joka on tutkiessaan kysymystä siitä, oliko Landratilla oikeus periä tällaisista bakteriologisista tarkastuksista erityisiä maksuja, päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kattaako kotimarkkinoille tarkoitetun tuoreen lihan tarkastuksesta 15.6.1988 annetun neuvoston direktiivin 88/409/ETY nojalla sovellettavassa 26.6.1964 annetussa neuvoston direktiivissä 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 11.12.1989 annetulla direktiivillä 89/662/ETY, säädetty kiinteä määrä 29.1.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/73/ETY mukaan, yhdessä 15.6.1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/408/ETY kanssa, myös yksittäistapauksissa vaadittavien bakteriologisten tutkimusten kustannukset?"

37 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 21.9.2000 antamalla määräyksellä asiat C-284/00 ja C-288/00 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymykset

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee näillä kysymyksillään lähinnä sitä, kattaako jäsenvaltioiden tuoreen lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta yhtäältä direktiivin 85/73/ETY ja päätöksen 88/408/ETY perusteella ja toisaalta direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, perusteella perimä yhteisön maksu kustannukset, jotka aiheutuvat bakteriologisista ja trikiinejä koskevista tutkimuksista, jotka on suoritettu direktiivin 64/433/ETY — sekä sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY että sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY — mukaisesti.

39 Tältä osin on muistettava, että direktiivin 85/73/ETY 1 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1.1.1986 lähtien kannetaan maksu sellaisten kustannusten kattamiseksi, jotka aiheutuvat muun muassa nautaeläinten ja sikojen eläinlajeihin kuuluvien kotieläinten teurastuksen yhteydessä suoritetuista terveystarkastuksista ja -valvonnasta.

40 Päätöksen 88/408/ETY, joka on tehty direktiivin 85/73/ETY nojalla, 1 artiklassa täsmennetään, että päätöksessä vahvistetaan niiden maksujen määrät, jotka jäsenvaltiot kantavat muun muassa direktiivin 64/433/ETY mukaisista terveystarkastuksista ja -valvonnasta.

41 Direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin sitä direktiivillä 93/118/EY muutettuna sovelletaan 1.1.1994 lähtien, 1 artiklasta käy samoin ilmi, että jäsenvaltiot perivät kyseisen yhteisön maksun muun muassa direktiivissä 64/433/ETY tarkoitetuista lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta aiheutuvista kuluista.

42 On todettava, että direktiivin 64/433/ETY — sekä sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY että sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY — sanamuodosta käy ilmi, että terveystarkastuksiin ja -valvontaan voi kuulua tai joissain tapauksissa on kuuluttava bakteriologisia tutkimuksia tai tutkimuksia, joiden tarkoituksena on havaita trikiinien esiintyminen sianlihassa.

43 Yhtäältä sekä direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, liitteessä I olevan VII luvun 39 kohdan e alakohdan että direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, liitteessä I olevan VIII luvun 40 kohdan e alakohdan mukaan post mortem -tarkastukseen, joka jäsenvaltion on suoritettava välittömästi kyseessä olevien eläinten teurastuksen jälkeen, on tarvittaessa kuuluttava laboratoriotutkimuksia.

44 Direktiivin 64/433/ETY 3 artiklan 1 kohdan A alakohdan d alakohdasta käy näissä kummassakin versiossa ilmi, että jäsenvaltiot voivat olla velvollisia suorittamaan tällaisia laboratoriotutkimuksia sen varmistamiseksi, että kyseessä olevien eläinten ruhoissa mahdollisesti esiintyvät vammat, epämuodostumat tai muutokset eivät tee ruhoa tai sivutuotteita ihmisravinnoksi soveltumattomiksi tai ihmisen terveydelle vaarallisiksi.

45 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohdasta käy myös ilmi, että bakteriologisia tutkimuksia on mahdollisesti suoritettava silloin, kun kyseessä on

sellaisista eläimistä peräisin oleva liha, joissa on merkkejä tietyistä vammoista, jotka on todettu yksityiskohtaisella tutkimuksella.

46 Toisaalta sekä direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, liitteessä I olevan VII luvun 41 kohdan D alakohdan että direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, liitteessä I olevan VIII luvun 42 kohdan A alakohdan 3 alakohdan mukaan virkaeläinlääkärin on lisäksi post mortem -tarkastuksen aikana järjestelmällisesti suoritettava poikkijuovaisia lihaksia sisältävän tuoreen sianlihan tarkastus trikinoosin varalta.

47 Muutoin direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, 5 artiklan f alakohdasta käy ilmi, että sellaisten sikojen tuoreella lihalla, joissa on todettu olevan trikiinejä, ei voida käydä yhteisön sisäistä kauppaa ja direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdasta käy ilmi, että tuore liha, joka on peräisin eläimistä, joissa on havaittu trikinoosia, on julistettava ihmisravinnoksi kelpaamattomaksi.

48 Direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY, 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan pakollisen trikiinitutkimuksen ulkopuolella on vain sellainen tuore sianliha, joka on kylmäkäsitelty direktiivin 77/96/ETY mukaisesti.

49 Edellä esitetyistä havainnoista seuraa, että sekä bakteriologiset tutkimukset että sianlihan trikiinitutkimukset ovat osa direktiivissä 64/433/ETY tarkoitettuja terveystarkastuksia ja -valvontaa, joiden kulut kattaa yhteisön maksu, joka perustuu direktiiviin 85/73/ETY ja päätökseen 88/408/ETY sekä myöhemmin direktiiviin 85/732/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY.

50 Näissä viimeksi mainituissa säädöksissä ei mitenkään osoiteta sitä, ettei kyseisen maksun oletettaisi kattavan tällaisista tutkimuksista aiheutuvia kuluja sillä perusteella, ettei niitä suoriteta kaikissa tapauksissa, eikä näin ollen sitä, että nämä kulut voitaisiin kattaa erityisellä maksulla.

51 Yhtäältä päätöksen 88/408/ETY 2 artiklasta ja direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, liitteessä olevan I luvun 1 kohdasta käy ilmi, että jokaiselle eläinlajille vahvistetaan kiinteämääräinen yhteisön maksu.

52 Kuten julkisasiamies on korostanut esittämänsä ratkaisuehdotuksen 58 kohdassa, kiinteämääräisesti vahvistetulle maksulle on juuri olennaista se, että tietyissä tapauksissa se ylittää sillä rahoitettavien toimenpiteiden todelliset kustannukset ja toisissa tapauksissa alittaa nämä kustannukset.

53 Toisaalta päätöksen 88/408/ETY 5 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, 2 artiklan 4 kohdan mukaisesti yhteisön maksu korvaa kaikki kansalliset, alueelliset tai kunnalliset verot ja maksut, joita jäsenvaltiot perivät muun muassa direktiivin 64/433/ETY mukaisesti suoritetuista terveystarkastuksista ja -valvonnasta.

54 Yhtäältä direktiivin 85/73/ETY 2 artiklan 2 kohdan ja päätöksen 88/408/ETY 2 artiklan 2 kohdan sekä toisaalta direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, 2 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on tosin mahdollisuus kantaa yhteisön maksuja suurempia maksuja sillä edellytyksellä, että kyseinen määrä ei ylitä tarkastuksen todellisia kustannuksia.

55 Missään näistä säännöksistä ei kuitenkaan oikeuteta perimään yhteisön maksun lisäksi erityistä maksua, jotta katettaisiin tietyt kulut, jotka ovat aiheutuneet tarkastus- ja valvontatoimenpiteistä, joita ei suoriteta kaikissa tapauksissa.

56 Sekä päätöksen 88/408/ETY liitteestä että direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, liitteessä olevan I luvun 4 kohdan a ja b alakohdasta käy päinvastoin ilmi, että kaikkien jäsenvaltion päättämien korotusten on kohdistuttava juuri yhteisön maksun kiinteään määrään ja ne on toteutettava tämän määrän lisäyksinä ja että määrältään yhteisön maksujen tasoa korkeamman erityisen maksun perinnän on katettava todellisuudessa aiheutuneet kustannukset kokonaisuudessaan.

57 Kuten direktiivin 85/73/ETY viidennestä ja kuudennesta perustelukappaleesta ja direktiivin 93/118/EY neljännestä ja kuudennesta perustelukappaleesta lopuksi käy ilmi, tuoreen lihan terveystarkastusten ja -valvonnan rahoittamiseen liittyvien yhdenmukaisten sääntöjen antamisen tarkoituksena on korjata kilpailun vääristymät, joita jäsenvaltioiden väliset eroavaisuudet tällä alalla luovat.

58 Tämän tarkoituksen saavuttaminen vaarantuisi kuitenkin, jos tietyt direktiivin 64/433/ETY mukaiset terveystarkastus- ja valvontatoimenpiteet voisivat jäädä yhteisön rahoitusjärjestelmän ulkopuolelle ja olla erityisten kansallisten maksujen kohteena.

59 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että jäsenvaltioiden tuoreen lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta yhtäältä direktiivin 85/73/ETY ja päätöksen 88/408/ETY perusteella ja toisaalta direk-

tiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/118/EY, perusteella perimä yhteisön maksu kattaa kustannukset, jotka aiheutuvat bakteriologisista ja trikiinejä koskevista tutkimuksista, jotka on suoritettu direktiivin 64/433/ETY — sekä sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 89/662/ETY että sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY — mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

60 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Bundesverwaltungsgerichtin 27.4.2000 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

Jäsenvaltioiden tuoreen lihan terveystarkastuksista ja -valvonnasta yhtäältä tuoreen lihan ja siipikarjanlihan terveystarkastusten ja -valvonnan rahoittamisesta

29 päivänä tammikuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/73/ETY ja tuoreen lihan terveystarkastuksesta ja -valvonnasta direktiivin 85/73/ETY mukaisesti kannettavien maksujen suuruudesta 15 päivänä kesäkuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/408/ETY perusteella ja toisaalta direktiivin 85/73/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/118/EY, perusteella perimä yhteisön maksu kattaa kustannukset, jotka aiheutuvat bakteriologisista ja trikiinejä koskevista tutkimuksista, jotka on suoritettu terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/433/ETY — sekä sellaisena kuin se on muutettuna eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/662/ETY että sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta direktiivin ulottamiseksi koskemaan tuoreen lihan tuotantoa ja saattamista markkinoille 29.7.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/497/ETY — mukaisesti.

Colneric Schintgen Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä toukokuuta 2002.

R. Grass

kirjaaja

N. Colneric

toisen jaoston puheenjohtaja